

Часопис / *Journal*

◇ ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ ◇
◇ *Economics of Agriculture* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / *Publishers*

Друштво аграрних економиста СЦГ, Београд
The Society of Agricultural Economists of SCG
Институт за економику пољопривреде, Београд (Србија)
Institute of Agricultural Economics, Belgrade
Академија економских наука, Букурешт (Румунија)
Academy of Economic Studies, Bucharest (Romania)

Главни и одговорни уредник / *Editor in Chief*

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / *Editorial Board*

др Богдан БУЛАТОВИЋ	Prof. Đojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Владимир ГРБИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Eugenia SEROVA, Ph. D., Institute for Transition and Economy, Moscow, Russia
др Весна ПОПОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Симо СТЕВАНОВИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	
др Данило ТОМИЋ	
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / *Lecturer*

Ана ПЕТРОВИЋ

Адреса уредништва / *Editorial office*

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2781-183; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu
Belgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2781-183; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ECONOMICS OF AGRICULTURE

54.

Београд, јул-септембар, 2007. године
Belgrade, Jul-September, 2007

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за менаџмент, Ваљево
др Јелена БИРОВЉЕВ	Економски факултет, Суботица
др Бранислав ВЕСЕЛИНОВИЋ	Друштво аграрних економиста Војводине
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Биљана ЗОРНИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
др Петар МАРКОВИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Љубомир ПЕЈОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Данило ТОМИЋ	Регионална Привредна комора, Нови Сад
др Радован ТОМИЋ	Виша пословна школа, Нови Сад
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС
број: 413-4577-02, од 17. јуна 1973. године, часопис је ослобођен
пореза на промет.

Тираж: 250 примерака

Штампа: DIS PUBLIC, Beograd

Белешке / Notes

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ**

САДРЖАЈ

Владимир Грбић УЛОГА НОВИХ ИНСТИТУЦИЈА И ЦЕНА ИРИГАЦИЈЕ У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА ИСТОЧНЕ И ЦЕНТРАЛНЕ ЕВРОПЕ	261
Милорад М. Дробац ПРОБЛЕМ И МЕТОДОЛОШКО РЕШЕЊЕ ИЗРАЧУНАВАЊА УКУПНЕ ПРОДУКТИВНОСТИ У ПОЉОПРИВРЕДИ	279
Марица Миладиновић РУРАЛНОСОЦИОЛОШКИ ПРИСТУП ПЛАНИРАЊУ У САВЕТОДАВНОМ РАДУ	287
Бранко Катић, Весна Поповић ДИНАМИКА И СТРУКТУРА РАЗМЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНО- ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ПЕРИОДУ 2000-2006. ГОДИНЕ	303
Tina Volk at all THE STATE OF SLOVENIAN AGRO-FOOD SECTOR AFTER ACCESSION TO THE EU	321
Радојка Малетић, Слободан Церанић ВОЋАРСКО-ВИНОГРАДАРСКА ПРОИЗВОДЊА У БУДУЋЕМ РАЗВОЈУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	333
Владана Хамовић, Јонел Субић ЦЕФТА-ЈАЧАЊЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СЛАБЉЕЊЕ МОНОПОЛА	345
Raluca Andreea ION REASONS WHY PEOPLE TURN TO VEGETARIAN DIET	353
Зоран Рајић и сарадници УПРАВЉАЊЕ РЕСУРСИМА НА ПОРОДИЧНИМ ГАЗДИНСТВИМА	359
Предраг Вуковић и сарадници ОДРЖИВИ ТУРИСТИЧКИ РАЗВОЈ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА СРБИЈЕ	369
Мирјана Шуљманац Шећеров и сарадници МОГУЋНОСТИ ЗАПОШЉАВАЊА У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА ВОЈВОДИНЕ	381
ПРИКАЗИ КЊИГА (Михаило С. Остојић: ЗЛАТАРСКИ СИР)	391

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE**

CONTENT

Vladimir Grbić THE ROLE OF NEW INSTITUTION AND PRICES OF IRRIGATION IN RURAL AREA IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE	261
Milorad M. Drobac PROBLEM AND METHODOLOGICAL SOLUTION FOR CALCULATIONS ALTOGETHER PRODUCTIVITY IN AGRICULTURE	279
Marica Miladinović RURAL SOCIOLOGICAL APPROACH TO PLANNING IN EXTENSION WORK	287
Branko Katić, Vesna Popović DYNAMICS AND STRUCTURE OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS EXCHANGE BETWEEN SERBIA AND EUROPEAN UNION IN PERIOD 2000-2006.	303
Tina Volk at all THE STATE OF SLOVENIAN AGRO-FOOD SECTOR AFTER ACCESSION TO THE EU	321
Radojka Maletić, Slobodan Ceranić FRUIT GROWING AND VITICULTURE FROM THE STANDPOINT OF FUTURE DEVELOPMENT OF SERBIA	333
Vladana Hamović, Jonel Subić CEFTA-STRENGTHENING OF COMPETITION AND WEAKENING OF MONOPOLY	345
Raluca Andreea Ion REASONS WHY PEOPLE TURN TO VEGETARIAN DIET	353
Zoran Rajić at all RESOURCE MANAGEMENT OF FAMILY FARMS	359
Predrag Vuković at all SUSTAINABLE TOURIST DEVELOPMENT OF RURAL AREAS IN SERBIA ..	369
Mirjana Šuljmanac Šećerov at all EMPLOYMENT POSSIBILITIES IN RURAL AREAS OF VOJVODINA	381
BOOK REVIEW	391

УЛОГА НОВИХ ИНСТИТУЦИЈА И ЦЕНА ИРИГАЦИЈЕ У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА ИСТОЧНЕ И ЦЕНТРАЛНЕ ЕВРОПЕ

Др Владимир Грбић¹, ванредни професор, виши научни сарадник
е-mail: vgrbic@megatrend-edu.net, vgrbic@eunet.yu

¹ Геоекономски факултет, Мегатренд, Београд

Абстракт У овом раду су анализирани искуства три Источне и Централно Европске земље: Бугарску, Румунију, Мађарску, у успостављању новог система институција и ценовног механизма у сектору наводњавања и одводњавања. Утврђено је појављивање нових актера у овом систему, посебно асоцијација корисника воде, које имају другачију интегративну улогу и омогућају нове облике манаџмента. Анализиран је нови, либералнији систем цена, субвенција као и нови облици финансирања. Истражена искуства ових земаља су високо релевантна за земље на нижим фазама транзиционих кретања, укључујући Србију.

Кључне речи: иригација, цене, нове институције

THE ROLE OF NEW INSTITUTION AND PRICES OF IRRIGATION IN RURAL AREA IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE

Vladimir Grbić, Ph.D.

Megatrend University, Belgrade

Abstract. In that paper, experiences of three East and Central European country: Bulgaria, Romania and Hungary, in establishing new institution and prices in, irrigation system, have been analyzed. First, emerging new agents is identified in that system. Specially, Water Users Associations with new role in integration and water management should be mentioned. It is also analyzed new liberal price system, government subsidies as much as new forms of financing. Researching experiences of these counties are the very significant for the countries on less level of transition path, including Serbia.

Key words: irrigation, prices, new institution

ПРОБЛЕМ И МЕТОДОЛОШКО РЕШЕЊЕ ИЗРАЧУНАВАЊА УКУПНЕ ПРОДУКТИВНОСТИ У ПОЉОПРИВРЕДИ

Др Милорад М. Дробац¹, сарадник Института, е-mail: bochar_48@yahoo.com

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд

Абстракт: Аутор се бави проблемима инкорпорације посредних input-а у мерењу продуктивности у пољопривреди, тј. укључивање посредних input-а у функцију додатне вредности јер на тај начин се обухватније приказује структура пољопривредне продукције. Кратко се анализира важност употребе суперлативних индекса који исказују квалитативне промене у мерењу парцијалне продуктивности. Сагледан је утицај техничко – технолошког прогреса на укупну продуктивност адекватно мери значаја у расту продукције. Очигледно је да су проблеми мерења продуктивности у пољопривреди комплекснији него у другим секторима продукције. Основни узрок таквог стања је, поред осталог, прихватање и употреба разних модела и поступака при детерминисању показатеља продуктивности.

Кључне речи: Посредни input-и, додатна вредност, техничко-технолошки прогрес, суперлативни индекси: Fisher-ов идеални индекс и Tornqvist-ов индекс, мерење квалитативних промена

PROBLEM AND METHODOLOGICAL SOLUTION FOR CALCULATIONS ALTOGETHER PRODUCTIVITY IN AGRICULTURE

M. M. Drobac¹, Ph.D.

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade

Abstract. Author is engaged with problems of incorporating intermediate inputs in productivity measurements in agriculture, i.e. including intermediate inputs in a function of attached value because in that way it's more comprehensively showing structure of agriculture production. The importance of use of superlative indexes that display qualitative changes in measurement of partial productivity is short analyzed. It's overlooked the influence of technical-technological progress on altogether productivity adequately measure the importance in growth of production. It's obverse that the problems of productivity measurement in agriculture are more complex than in other sectors of production. Main cause of that condition is, beside other, acceptance and use of different models and procedures at determination of productivity parameters.

Key words: Intermediate inputs, added value, technical-technological process, superlative indexes: Fisher's ideal index and Tornqvist index, measuring of qualitative changes.

РУРАЛНОСОЦИОЛОШКИ ПРИСТУП ПЛАНИРАЊУ У САВЕТОДАВНОМ РАДУ

Марица Миладиновић ¹, истраживач приправник, е-mail: maricam@polj.ns.ac.yu

¹ Департаман за економику пољопривреде и социологије села, Пољопривредни факултет, Нови Сад

Резиме: Пољопривредно саветодавство требамо посматрати као инструмент развоја пољопривреде и села и посветити му више пажње у организацији и планирању. Проблем планирања пољопривредног саветодавног рада је комплексан, како теоријски тако и практично. Планирање захтева стручност и интердисциплинарни сарадњу јер се ради о вишедимензионалном процесу која захвата многе проблеме. У раду се проблему планирања саветодавног рада прилази руралносоциолошки. Изнета су кључна проблемска подручја и дата објашњења основних елемената планирања саветодавног рада који морају бити задовољени како би саветодавни рад имао позитивне ефекте.

Кључне речи: пољопривредно саветодавство, планирање саветодавног рада, елементи планирања саветодавног рада.

RURAL SOCIOLOGICAL APPROACH TO PLANNING IN EXTENSION WORK

Marica Miladinovic ¹, researcher

¹ Department for economics of agriculture and rural sociology Faculty of Agriculture, Novi Sad

Abstract. Agricultural extension work should be seen as an important instrument of agricultural and rural development and it requires more serious attention regarding its organization and planning. Extension planning is a complex issue, both in theory and practice. Planning requires expertise and interdisciplinary cooperation, due to its multidimensional character that comprises many problems. The approach to extension planning is from the standpoint of rural sociology. In the paper we present key problem areas and give explanations of basic elements of extension planning that must be fulfilled in order to have positive impacts of extension process.

Key words: agricultural extension, agricultural extension planning, elements of agricultural extension planning.

ДИНАМИКА И СТРУКТУРА РАЗМЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНО-ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ПЕРИОДУ 2000-2006. ГОДИНЕ

Мр Бранко Катић¹, истраживач сарадник, е-mail: branko_k@mail.iep.bg.ac.yu
Др Весна Поповић¹, научни сарадник,

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд

Апстракт: Сектор пољопривреде има значајно учешће у структури укупне спољнотрговинске размене па остварени резултати у овом сектору могу утицати на побољшање спољнотрговинског биланса и равнотеже укупне националне економије. Близу половине укупног обима размене пољопривредно-прехрамбених производа одвија се са Европском унијом. Са променама у СРЈ, октобра 2000. године, испуњени су услови за коришћење аутономних трговинских мера ЕУ. Размена пољопривредних производа са ЕУ се стално увећава, при чему је раст извоза бржи, уз повећавање суфицита у трговинском билансу. У раду се анализирају резултати размене пољопривредно-прехрамбених производа у периоду од 2000. до 2006. године на основу којих се могу сагледати усмерења спољнотрговинске и аграрне политике земље у наредном периоду. Очекује се унапређење размене у наредном периоду, нарочито по потписивању Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ, који би требао да обезбеди очување преференцијалног статуса, уз задржавање постојеће квоте за шећер, постепено повећавање одобрених квота за јунеће месо и вино и захтев да се извозне субвенције на производе који се увозе у Србију из ЕУ укину.

Кључне речи: пољопривреда, спољнотрговинска размена, Европска унија, аутономне трговинске мере, Споразум о стабилизацији и придруживању.

DYNAMICS AND STRUCTURE OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS EXCHANGE BETWEEN SERBIA AND EUROPEAN UNION IN PERIOD 2000-2006.

Branko Katić¹, MSc,
Vesna Popović¹, Ph.D.

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade

Abstract. Agricultural sector have significant share in total foreign exchange, so, the results realized in this sector might have influence on total foreign trade balance enhancement and on balance of total national economy. Nearly half of total volume of agricultural and food products exchange is realizing with EU countries. With democratic changes in FRY, necessary prerequisites for using EU autonomous trade measures have been fulfilled. The exchange of agricultural products with EU is enhancing continuously, while export rise is faster, followed by trade balance suficite increment. In the paper have been analysed the results of agricultural and food products exchange in period 2000-2006. Derived data might be a base

for a perception of foreign trade and agricultural policy tendencies in the future. Exchange improvement in the coming period might be expected, especially after Stabilization and Association Agreement ratification. SAA should ensure the persistence of preferential status, with retaining the existing sugar tariff quota, gradually increasing the beef and wine tariff quotas and with the request for cutting the EU export subsidies for the products exported to Serbia.

Key words: agriculture, foreign exchange, European Union, autonomous trade measures, Stabilization and Association Agreement.

СТАЊЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ СЛОВЕНИЈЕ НАКОН УКЉУЧЕЊА У ЕУ

Tina Volk¹, Ph.D.,
Miroslav Rednak¹, Ph.D.,
Emil Erjavec², Ph.D.

¹ Agricultural Institute of Slovenia, Ljubljana, Slovenia

² University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Slovenia

Апстракт. Рад описује и анализира промене у пољопривреди и прехранбеној индустрији Словеније у периоду 1992-2006. са посебним освртом на године после 2000. у светлу укључивања у Европску унију (ЕУ). Укључење није проузроковало већих потешкоћа у пољопривреди као целини. Овакав исход може се приписати чињеници да су се цијеви и механизми аграрне политике у Словенији усклађивали са Заједничком аграрном политиком (ЦАП) већ у предприступном периоду. Због тога је предузимање ЦАП након укључења значило пре свега наставак мера које су се проводиле већ у оквиру националне аграрне политике али са већим фондовима за подршку пољопривреде. Доходак пољопривреде остао је на релативно високом нивоу у односу на претходне године, а анализа главних фактора који детерминирају доходак показала је да су се углавном настављали трендови карактеристични за период после 1999. – благи тренд повећања пољопривредне производње, тренд пада цена пољопривредних производа код произвођача и интензиван тренд раста буџетске подршке пољопривреди. Словенија је традиционално нето увозник хране али се због укидања царинске заштите за увоз из ЕУ и мање погодних услова за извоз у треће земље дефицит повећао на до сада највиши ниво. Отварање тржишта после приступа повећало је конкурентни притисак на прехранбену индустрију и економски резултати тог сектора су се значајно погоршали. Пољопривредно-прехранбени ланац се суочава са важним изазовима. Проблем релативно ниске конкурентности сектора још није решен и тражи значајне структурне промене и прилагођавање.

Кључне речи: пољопривреда, аграрна политика, укључење у ЕУ

ВОЋАРСКО-ВИНОГРАДАРСКА ПРОИЗВОДЊА У БУДУЋЕМ РАЗВОЈУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Др Радојка Малетић¹, ванредни професор, е-mail: maletic@agrifaculty.bg.ac.yu
Др Слободан Церанић¹, редовни професор,

¹ Пољопривредни факултет, Земун

Апстракт: Основни предмет истраживања у раду јесте анализа кретања интензивности воћарско-виноградарске производње у Републици Србији, као једном од суштинских релативних и апсолутних показатеља пољопривреде. У раду су анализирани приноси и производња у воћарству и виноградарству у периоду од 1970. - 2005. године. Позитивном развојном политиком и системским решењима на нивоу Републике могао би се сачувати, али и знатно проширити биодиверзитет ове производње (са проширењем пратећих капацитета за прераду) чиме би Република Србија имала могућносати да постане један од водећих центара за производњу, прераду и извоз воћа и грожђа и то не само на Балкану, већ и у Европи.

Кључне речи: воћарско–виноградарска производња, стратегија развоја, Европска унија.

FRUIT GROWING AND VITICULTURE FROM THE STANDPOINT OF FUTURE DEVELOPMENT OF SERBIA

Radojka Maletić¹, PhD,
Slobodan Ceranić¹, PhD

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade

Abstract. The aim of the study was to analyze trends of intensivity of fruit growing and viticulture production in Serbia considered to be of major importance in agricultural production. Yield and production data in fruit and viticulture growing were analyzed for the period 1970-2005. Positive agri-policy measures and systemic solutions at the Republic level may contribute to the spread of biodiversity of the productions (including processing capacities). Thus Serbia would rank high and may be expected to play the leading role in the production, processing and export of fruit and grapes both in the Balkans and Europe.

Key words: fruit growing and viticulture production, strategic development, EU

ЦЕФТА-ЈАЧАЊЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СЛАБЉЕЊЕ МОНОПОЛА

Др Владана Хамовић¹, научни саветник, e-mail: vladana_h@mail.iep.bg.ac.yu
Др Јонел Субић¹, научни сарадник, e-mail: jonel_s@mail.iep.bg.ac.yu

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд,

Апстракт: Јасна и доследна примена нових прописа и правила у које се може убројити и формирање ЦЕФТА, свакако ће допринети побољшању постојећих односа на тржишту. То ће утицати корективно и позитивно на конкуренцију и самим тим смањити утицај монопола. Дефинитивно опредељење за тржишни и профитни начин пословања и размишљања, предузетништво и власничка трансформација привреде, представља широку, али неопходну основу да се на савремен начин реши и питање организовања и заштите интереса потрошача у Србији.

Кључне речи: нови прописи, тржиште, конкуренција, монополи, интерес потрошача

CEFTA-STRENGTHENING OF COMPETITION AND WEAKENING OF MONOPOLY

Vladana Hamović¹, PhD,
Jonel Subić¹, PhD

¹Institute of agricultural economics, Belgrade

Abstract. Clear and consistent application of new regulations and rules whose part can also be CEFTA will contribute the improvement of present relations on the market. That will influence corrective and positive on competition and by that decrease the influence of monopoly. Definitive appropriation for market and profit way of business and thinking, entrepreneurship and owners transformation of economy, represents wide but necessary basis for solving in a modern manner the question of organization and protection of consumer's interest in Serbia.

Key words: new regulations, market, competition, monopoly, of consumer's interest.

REASONS WHY PEOPLE TURN TO VEGETARIAN DIET

Raluca Andreea Ion ¹, e-mail: raluca.ion@eam.ase.ro

¹ Academy of Economic Studies Bucharest, Faculty of Agro-food and Environmental Economics

Abstract: The study is trying to identify the reasons why people turn to vegetarian diet. In order to research this topic, it is done an international literature review on the topic of vegetarianism, considering both pros and cons attitudes and beliefs. Even there are lot of pro vegetarian diet, however, there are studies showing that strict vegetarianism implies health risks and economical inefficiency. The research indicates that vegetarians have varied motivations including health, ethical, economic, environmental, religious, cultural and social concerns. This conclusion has implication for educating consumers to eat healthier, and for food producers and sellers to adapt their strategies to the new tendencies in food consumption.

Key words: vegetarian diet, food producers, health, alimentation

РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ СЕ ЉУДИ ОКРЕЋУ ВЕГЕТАРИЈАНСКОЈ ИСХРАНИ

Raluca Andreea Ion ¹

¹ Академија економских наука, Букурешт, Румунија

Апстракт. Ова студија покушава да идентификује разлоге због којих се људи окрећу вегетаријанској исхрани. У намери да се истражи ова тема, урађено је истраживање међународне литературе на тему вегетаријанске исхране, разматрајући гласове и за и против овог становишта и уверења. Иако постоји велики број гласова за вегетаријанску исхрану, ипак, многе студије показују да стриктна вегетаријанска исхрана подразумева ризик по здравље и економску неефикасност. Истраживање показује да вегетаријанци имају различите разлоге за своје становиште, као што су здравствени, етички, економски, еколошки, религиозни, културални и социјални. Овај закључак има импликације на едуковање потрошача да се хране здравије, и за произвођаче хране и продавце да прилагоде своје стратегије новим тенденцијама у потрошњи хране.

Кључне речи: вегетаријанска исхрана, произвођачи хране, здравље, исхрана

УПРАВЉАЊЕ РЕСУРСИМА НА ПОРОДИЧНИМ ГАЗДИНСТВИМА

Др Зоран Рајић¹, доцент,
Др Сретен Јелић¹, доцент,
Др Драгић Живковић¹, ред. проф.,
Др Небојша Ралевић¹, ред. проф.,

¹ Пољопривредни факултет, Београд – Земун,

Резиме: Породична газдинства суочавају се са све већом конкуренцијом на тржишту. Да би одговорили захтевима тржишта газдинства морају на најцелисходнији начин користити постојеће ресурсе, повећати продуктивност рада и производни програм ускладити потребама потрошача. Мала газдинства ће веома тешко успети да се одрже на тржишту јер не располажу са људским и материјалним ресурсима. Њихова шанса је у повећању интензивности производње, гајењу култура које имају бољу тржишну позицију и формирању разних одлика удружења. На основу ових претпоставки, препоручујемо за различите типове газдинстава формулисање модела који ће уз уважавање одређених ограничења омогућити остварење прихода довољног за испуњење циљева чланова домаћинства. Упоређивањем решења модела утврдиће се конкурентност појединих линија производње и самих газдинстава. Ово је посебно интересантно за подручја у којима је велики број произвођача, који појединачно располажу са малим површинама, оријентисан на производњу једног или два производа.

Кључне речи: породична газдинства, конкурентност, ресурси

RESOURCE MANAGEMENT OF FAMILY FARMS

Zoran Rajić¹, Ph.D.,
Sreten Jelić¹, Ph.D.,
Dragić Živković¹, Ph.D.,
Nebojša Ralević¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade, Serbia

Abstract. Family farms are faced with an ever-rising competitiveness on the market. In order to meet the requirements on the market family farms are obliged to use current resources, raise labor productivity and adapt the production program to the needs of the consumers. Small farms are unlikely to succeed on the market considering the lack of both human and material resources. Their only chance is production intensification, competitive crop production and establishment of associations. The aim of the study was to develop models for different family farm types taking into account the constraints in order to enable an income which would meet the needs of household members. A comparison of the models would enable the determination of competitiveness of some production lines and of the farms involved. This is of

principal interest to regions where there are numerous producers disposing of small agricultural land areas and focused on the production of one or two products (raspberry or any other berry fruit, plums and tobacco).

Key words: family farms, competitiveness, resources

ОДРЖИВИ ТУРИСТИЧКИ РАЗВОЈ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА СРБИЈЕ

Предраг Вуковић¹, дипл. ек. спец., e-mail: predrag_v@mail.iep.bg.ac.yu
Мр Наташа Цецић¹, e-mail: natasa_c@mail.iep.bg.ac.yu,
Др Драго Цвијановић¹, научни саветник, e-mail: drago_c@mail.iep.bg.ac.yu

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд,

Апстракт: Концепт масовног туризма је крајем двадесетог века доживео свој велики просперитет. Опште тенденције су да се нови правци даљег туристичког развоја траже у туризму посебних потреба. Проблеми загађења животне средине, све веће отуђености људи од природног амбијента, стандардизације и униформности коју пружа савремени начин живота утицали су да у последње време велики број људи исказује интересовање за повратак природи и здравом начину живота. Богатство различитих руралних средина које има Србија је основ на коме се може базирати и планирати њен будући туристички развој. Велики број различитих природно-географских целина и њихов очуван екосистем, затим мултиетничност, стари занати, итд. су основ за формирање богате ванпансионске понуде ових подручја. Управо туризам и његов мултипликован ефекат ће се позитивно одразити на укупан привреди живот ових подручја. Важну улогу у томе мора да има концепт одрживог развоја, који је основ и услов сваког даљег планирања и сваке будуће активности. Циљ рада је да укаже на правце и могућности даљег одрживог туристичког развоја руралних подручја Србије базираног на одрживом туристизму, имајући у виду, пре свега, њене веома очуване и веома респектабилне ресурсе.

Кључне речи: туризам, одрживи развој, рурално подручје, еко-туризам.

SUSTAINABLE TOURIST DEVELOPMENT OF RURAL AREAS IN SERBIA

Predrag Vuković¹, BSc.,
Nataša Cević¹, MSc,
Drago Cvijanović¹, PhD.

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade

Abstract. The concept of eco-tourism had its peak towards the end of the twentieth century. General tendency is to search for new directions of tourism development in tourism that meets special needs. Problems of polluted environment, ever growing alienation from nature, standardization and uniformity of the modern living, are all the reasons why recently more and more people are interested in return to nature and healthy way of life. Great diversity in rural areas that Serbia has is the foundation upon which its future tourist development can be based. Vast number of various natural and geographical areas and the preserved eco-system in them, along with multiethnic communities, old trades, etc. can be offered as extra services in these areas. Tourism itself and its multiplied effect will have positive influence on the economy in these areas. The concept of sustainable development must play an important role in that process, and it should also be the pre-condition for all future plans and activities. The aim of this paper is to show the

directions and possibilities for future sustainable tourist development in rural areas in Serbia based on eco-tourism, keeping in mind, above all, its highly preserved and respectable resources.

Key words: tourism, sustainable development, rural areas, eco-tourism

МОГУЋНОСТИ ЗАПОШЉАВАЊА У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА ВОЈВОДИНЕ

Мр Мирјана Шуљманац Шећеров¹,
Владимир Матијевић¹, дипл.инг. пољопривреде,
Даринка Кос¹, дипл. психолог,

¹ Покрајинска служба за запошљавање, Нови Сад

Абстракт: Сагледавањем потребе коришћења могућих и постојећих ресурса, људских и материјалних, као и стање у коме се сада налазе, отвара се могућност планирања политике запошљавања. Имајући у виду бонитет земљишта и разгранатост привредних потенцијала, производња и прерада хране постају императив будућег развоја региона уопште, а посебно руралних средина. Капацитети стручних лица са евиденције филијала Националне службе за запошљавање у Војводини морају постати значајан фактор развоја, те их је неопходно увести у свет рада и примерено користити. Отуда је неопходно партнерско учешће и координација свих релевантних чинилаца у тежњи за повећањем учешћа Националне службе за запошљавање на тржишту рада, у циљу повећане конкурентности и запошљивости компетентније радне снаге, што је могуће обезбедити кроз мере активне политике запошљавања. То ће за крајњи циљ имати смањење незапослености и ублажавање социјалне искључености ризичних група, те повећати запосленост, у складу са захтевима Националне стратегије запошљавања.

Кључне речи: потенцијали села, тржиште рада, мере активне политике запошљавања, Национална служба за запошљавање.

EMPLOYMENT POSSIBILITIES IN RURAL AREAS OF VOJVODINA

Mirjana Šumljanac Šećerov¹, M.Sc.,
Vladimir Matijević¹, B.Sc.,
Darinka Kos¹, B.Sc.

¹ Provincial Employment Service, Novi Sad

Abstract. Through an insight into the needs for exploitation of possible and existing resources, both human and material, as well as into their present condition, a possibility for development of employment policy can be observed. Bearing in mind the quality and state of the land and the developed system of economic potentials, food production and processing become an imperative of the future development of the whole region, especially its rural areas. The capacities of specialists registered with the National Employment Service in Vojvodina have to become a significant development factor, so it is necessary to introduce them into the world of work and put them in proper use. Therefore all relevant factors must put a joint and coordinated effort to increase participation of the National Employment Service in the labour market with the purpose of improving competitiveness and employability of competent workforce, which can be achieved through implementation of active employment policy measures. The end result of this will be a decrease in unemployment rates and alleviation of the social exclusion of risk groups, facilitating an employment increase, consistent with the requirements of the National Employment Strategy.

Key words: village potentials, labour market, active employment policy measures. National Employment Service.